

Szondolat

Szerkeszti: Keményes Lajos

Tartalom:

Keresztény kurzus. (B. J.) ▲ Drózdly Győző, a költő. ▲ Bús, fekete diszelőadás. ▲ A piarista gimnáziumok sorsa. ▲ Botot és pellengért! ▲ A magyarság térfoglalása a fővárosban. ▲ Harctéri jelentés a szegedi frontról. ▲ A M. T. I.-ről. ▲ Keresztény irodalom és művészet. ▲ Cikkek, riportok, feljegyzések. Jeges rajzai.

Megjelenik hetenként.

Budapest, 1920. márc. 18.

II. évfolyam 12. szám.

Előfizetési díj 1/4 évre:

38 korona.

▲ Kiadja ▲
a Központi
Sajtóvái-
lat
R. T.

ÁRA:

• 3 •
KOR.

Gondolat

Meges.

A jogászvilág
nélkülözhetetlen
szaklapja a

„Magyar Jogi Szemle”

A Magánjog Tára, Hiteljog Tára, Polgári Törvénykezési Jog Tára, Büntetőjog Tára mellékletekkel együtt. Kétfélekint jelenik meg. Kérjen mutatványszámot. Kiadóhivatal Gerlóczy-u. 11.

Hirdetéseket a Nemzeti Ujság, Uj Nemzedék, Uj Lap, Gondolat, Répes Krónika és Neue Post-ra felvesz a kiadóhivatal, Budapest, IV., Gerlóczy-utca 11. sz.

BECSULETTEL A HAZAERTI MOVÉ KÖNYVTÁR

Szerkeszti:
PILCH JENŐ
Igazgató:
Szombathy
Kálmán.

Első szám. A NAGY PER. Irta Stocker Antal kuriai bíró. Tartalma: Cserny és társai büntigye, Ferry, Borhy és Menkina csendőrtisztek, a két Hollán, dr. Berend, Szigeti, Madarász és Dobsa meggyilkolása. A törvényszék ítéletének és indokolásának teljes közlése. **Ara 16 K.** Kapható lapunk kiadóhivatalában, IV., Gerlóczy-utca 11

OLVASSA

a NEMZETI UJSÁG-ot,
az UJ NEMZEDÉK-el,
a GONDOLAT-ot,
a KÉPES KRÓNIKÁ-t,
az UJ LAP-ot
a NEUE POST-ot és a
MAGYAR JOGI SZEMLÉ-t.

Kiadja a Központi Sajtóvállalat
részv.-társ. IV., Gerlóczy-u. 11.

MOVÉ Katonai társadalmi hetilap.

A magyar országos véderő-egyesület hivatalos lapja. A tényleges nyugállományu, tartalékos és népfelkelő tisztek és altisztek közlönye. Katonának polgárnak egyaránt. Változatos gazdag tartalommal megjelenik minden pénteken. Felelős szerkesztő: Pilch Jenő. Szerkesztő Szombathy Kálmán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rökk Szilárd-u. 4. Telefon: József 23-84. Előfizetési árak egész évre 96, fél évre 50, negyedévre 25 korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BPEST, IV.,
GERLÓCZY
UTCA 11.

Még mindig nem tudja,
hogy a nemzetietlen, erkölcs-
telen sajtó juttatta a bolsevista
gajdeszba Magyarországot?

Még mindig nem tudja,
hogy csak a becsületes, őszinte,
komoly, nemzeti keresztény
sajtó mentheti meg jövőnket?

Szerkesztőségi órák
mindennap 10 és 12 óra
között. Kéziratokat nem
adunk vissza. Előfize-
tési ár: egy negyed-
évre 38 K.

Szondolat

Keresztény kurzus

A kommunizmusnaknevezett rablógazdálkodás után, amely durva ökölrel és sátáni röhejjel vágott bele a keresztény magyarság arcába, egy — a szenvedő, az önvádtól és szégyentől marcangolt lelkekben végbement — átértékelés folyamánaképpen megszületett az ugynevezett keresztény kurzus. Sokan kifogásolták már ezt a kifejezést, arra való hivatkozással, hogy ebben a szóban nagyon is benn van az esetlegességnek, a változékonyságnak, az átmenetiségnek hangsúlya. Ennek a szónak nagyon is üzleties és konjunkturális mellékszöngéi vannak. Ennek dacára mégis meggyökeresedett, mintha csak a magyar közvélemény maga is hozzájárulna ahhoz a sokaknak titkos reményeképpen táplált felfogáshoz, hogy itt nem a fundamentumtól a tetőig ható világnézeti, politikai, gazdasági átépítésről, nem az egész nemzeti élet reorganizációjáról és a faji öntudat elemintaris megnyilatkozásáról van szó, hanem pusztán egy politikai iránynak a körülmények okozta időleges felülkerekedéséről. Jött és élni fog

egy ideig, hogy aztán eltűnjön és helyet adjon egy ujnak.

Nem tudjuk, hogy ez csakugyan így lesz-e. Nem akarunk profétálni sem jót, sem rosszat. De azzal az aggodalommal, amely egyre jobban urrá lesz rajtunk, azzal a kötelességérzettel, amellyel hazánkban és népünknek tartozunk, le kell szögeznünk, hogy a keresztény kurzus még csak egy tizedrészét sem váltotta be annak, amit tőle az emberek vártak. Őszintén meg kell mondanunk, hogy most már nemcsak odaát, a másik oldalon tartják a keresztény magyarság megmozdulását *kurzusnak*, hanem igen sokan annak vélik a mi táborunkban is.

Mit vártunk mi a keresztény kurzustól? Vártuk az egész áporodott, korrupt magyar politikai életnek megtisztulását. Vártuk nagytehetségű és tiszta jellemű magyar embereknek nagy koncepcióju, széles vonalú, bátor és határozott építő munkáját. De ehelyett (a minden tiszteletré méltó kivételektől eltekintve) kis éheseknek, pártfanatikusoknak, sanda strébereknek béka-egérharcán botránkozik a szemünk. Nem kicsinyeljük le az eredményeket, amelyeket ennek dacára kivívtak az élen haladók. De ami történt eddig, az jóformán mind csak elő-

Szándék

készület, csak biztatás arra, hogy valami történni fog. Nem láttuk, hogy bátran hozzányultak volna az életnek azon nagy problémáihoz, amelyek nélkül nincs kiút és nincs megoldás. A függőben levő gazdasági problémákra gondolunk elsősorban, az elviselhetetlen életviszonyok rendezésére, a drágaság letörésére, az üzerek fékentartására. Az egész keresztény irányzat sikere azon fordul meg, hogy a nemzetgyűlés milyen lélekkel, milyen megértéssel és hozzáértéssel fordul a szociális problémák felé. Ezeknek a megoldása nemcsak a belpolitika, de a külpolitika szempontjából is fontos és nagyon balga felfogás volna azthinni, hogy amiért a magyarországi szociáldemokrácia kompromittálta magát és ereje megfogyatkozott, most már az egész szociális gondolatot véka alá lehet rejteni! Nem! És tudják meg az őrállók, hogy addig igazi társadalmi békéről, összhangról szó sem lehet, ameddig a szociális igazságtéves munkáját kerülgetik, halogatják. *Huszár Károly* nagyon helyesen hivatkozott arra, hogy vulkán felett járunk, hozzátehetjük, hogy nemcsak nálunk, hanem a szomszédos államokban, sőt egész Európában szociális bajoktól fűtött energiák feszítik a társadalmi szerkezet abroncsait, legyen a magyar nemzetgyűlésé a dicsőség, hogy elsőül találja meg ezen lappangó bajok orvosságát. A magyar társadalom egységének megteremtését vártuk a keresztény kurzustól. És ezzel szemben látjuk, hogy éppen azok, akik ennek az egységnek a megteremtésére volnának hivatva, elvi harcok helyett személyi harcokat folytatnak, látjuk, hogy keresztény társadalmi szervezetek és keresztény újságok egymás között marakodnak, sőt — bizonyos jelekből — joggal követ-

keztethetünk arra, hogy a katolikus-protestáns politikai kooperáció utjában is nagy akadályok vannak. Látjuk nagyjában és egészében ugyanazoknak az állapotoknak ujraéledését, amelyek a magyarság katasztrófáját előidézték.

Azonban még nem késő! Legyen hát vége a pepecselésnek, a szűk látókörű gáncsvetésnek, a habozásnak és késlekedésnek. Hadd halljuk végre a diadalmas élet himnuszát az üszök és a romhalmaz felett.

B. J.

Drózdny Győző, a költő

Drózdny Győző, nemzetgyűlési képviselő neve sűrűn szerepel a lapokban. Egyik támadás a másikat éri és a ke-

resztény sajtó azzal vádolja meg, hogy a Dunántulon bolsevik agitációt fejtett ki. Ehhez a dologhoz most nem akarunk hozzászólni. Drózdnyról, a költőről lesz szó. Drózdny Győzőnek ugyanis vannak és voltak irodalmi ambíciói is. A mester Budapestben volt elemi iskolai tanító és egyik verse a másik után látott napvilágot a Győri Hírlapban és az Esztergom című napilapban. A ver-

sek elég ügyesek lettek volna, azonban feltűnően hasonlítottak ismeretebb alanyi költők műveire, így Ady Endrére, Kosztolányi Dezsőre. Balla Ignácól is merített. Amikor a belöldi szerzők nem elégitették ki, gondolatban elszállott Angliába és kölcsön vett Wilde Oszkár kincsházából is.

Balla Ignác a Kakas Márton hátsójain humoros karcolatot írt Drózdáról, amelynek a következő címet adta: Dr. Ózdy Győző, a költő. Drózdya Győző elolvastván a közleményt, teljes gőzzel felrohant Balla Ignác lakására, azonban nem találta otthon, csak a feleségét. Egyideig türelmesen várt, akkor aztán elővette névjegyet és a következőket írta rá: „Itt voltam pimasz fráter, hogy felpofozzam.“ A névjegyet odaadta boríték nélkül Balla Ignác feleségének. A szegény asszony ájultan esett össze, Balla Ignác nyomban elküldte segédeit, Lovik Károlyt és Zboray Miklóst, hogy Drózdya Győzőtől elégtételt kérjenek. A segédek azonban, tekintettel arra, hogy a sértés ilyen formák között történt, levelet intéztek Balla Ignácra, amelyben kijelentették, hogy emiatt a minősíthetetlen sértés miatt nem kérhet lovgias elégtételt, hanem köteles bíróság előtt elégtételt szerezni magának. Balla Ignác Drózdya diszkvalifikálása után beperelte dr. Héderváry Lehel ügyvéd útján becsületsértésért a költő urat, akit a bíróság néhány száz korona büntetésre ítélte. Drózdya költő ur a bíróság előtt könyezni kezdett, úgy hogy Polányi járásbíró rászólt, hogy az, aki ilyen modorban sért, ne zokogjon most, amikor felelősségre vonják őt. Drózdya Győző viszont vádat emelt sajtó útján való rágalma-

zás és becsületsértés címén Balla Ignác ellen, akit Polányi járásbíró el is ítélte. Balla azonban nem nyugodott meg ebben az ítéletben, hanem kérte a per újrafelvételét, amikor is beigazolta a cikk állításait, mire Drill járásbíró felmentette őt.

Nem akarjuk kommentálni a dolgot: az olvasó megalkothatja véleményét Drózdya Győzőről, a poétáról és a lovagról.

Bús, fekete diszelőadás

Magyarországon mindenki kiráypárti. Még titkos köztársaságiak sincsenek. Ép ezért leirhatatlan fényvel és pompával, nagy-szerű művészi programmal kellett volna megünnepelni a királyság pártjának a diadalmas fordulatot. Sajnos, nem ez történt. Jelen voltunk az Operaházban, a diszelőadáson s nem hagyhatjuk szó nélkül azt, hogy néhány hozzá nem értő és tulbuzgó ember a pompásnak ígérkező ünnepet nagyon is elszürkítette.

A nézőtér kétségtelenül fényes volt. Csakhogy az igazgyöngyöket, a brilliánsokat, a vagyontérő nyakékeket és zafirokat már nem a történelmi osztályon, az igazi arisztokrácián láttuk, hanem az új gazdagokon, a különböző hadseregszállítók feleségein, akik ezen az ünnepen tüntetően megjelentek. Elégedett mo-

Szondolat

soly ült a vastag szájakon. Mint egy meleg fürdőben foglaltak helyet ezek az új hatalmasságok és látszott az arckifejezésükön, hogy itt pár órára biztonságban érzik magukat. Nincs már proletárdiktatura. De azért a pénz, a gazdagság, a jólét még mindig az ő oldalukon van. A háboru alatt és a két forradalom idején a vagyon kicserélődött.

Csak az? Ha a nézőtérre tekintünk, úgy látjuk, hogy nemcsak az. Abban a proscénium-páholyban, melyben valaha VII. Eduárd angol király ült és királyok, fejedelmek hagyták ott kezük nyomát, most *Bús Fekete* Lászlót, „A Nap” munkatársát látjuk, szűk frakkban, mely majdnem kireped rajta, annyira feszül. Mellette *Nemes* Antal, címzetes püspök ül lila talárban, az egyházi méltóság hódító pompájában. Diszmagyarosurak, politikai méltóságok sűrögnekforognak körülötte a mozgalmas páholyban és kezelnek *Bús Fekete* Lászlóval, akinek nagy napja van. Egyesek benne látják a jövő *Márkus* Miksáját.

Másik páholyban ül *Pekár* Gyula. Hatalmas, tar koponyája ragyog a villanyfényben. Talán *Shakespeare*-nek sem volt ekkora koponyája. Ő ma a legnagyobb magyar író. Ha ül, akkor nem is érezni ezt. Fel kell állnia, hogy meggyőződjünk róla. Ismerjük munkáit, melyekkel tele vannak a kirakatok, de az elolvasásuk nem elég, személyesen kell látnunk őt, hogy felkiáltsunk: ime, végre egy nagy magyar író. Kifogástalan ing-mellén rendel ragyog. Egy tájékozatlan tisztelője a nézőtéren izgatottan suttog.

— Nézd, — mondja az illető, — ott lóg nyakában a Nobel-díj.

Egy vidéki ur ezt kérdi:

— Ugyebár ő az, akire a zsidók haragszanak és nem tartják írónak.

Valaki ezt válaszolja:

— Csakugyan ő az, akire a zsidók haragszanak és a keresztények nem tartják írónak.

Léha fecsegés, melyre mi semmit sem adunk. Örömmel látjuk őt a politika mesgyéjén. Nemes tetterejét, önzetlen és friss cselekvőképességét az írók is boldogan köszöntik ezen a téren, mert úgy hiszik, pusztán azzal is nagy szolgálatot tesz az irodalomnak, ha végre politizál.

Az új gazdagok különben a zárt-székeket is ellepik. Ilyen megjegyzéseket hallunk a hátunk mögött:

— Nézd, ott a *Schwartzék* három-ezer koronás páholyban feszítenek, de azért nem adják meg az adósságukat.

Közben megkezdődik az előadás. Állapítsuk meg, hogy kevés ily gyöngé előadást láttunk. A legjobb budapesti színészek szerepelnek, de ki-ki olyan szerepet kapott, mely egyáltalán nem felelt meg neki. Szóval, sikerült legjobb színészeinkkel egy nagy ünnepen teljesen hétköznapi előadást lélehozni. Nem kis dolog. Sokan hiába fáradoznának ezen, mert színészeinkben igazán gazdag a választék. Akik az előadást rendezték, bizonyára minden erejüket megfeszítették, hogy lehetővé tegyék a lehetetlent.

Tanay Frigyes például, a *Vigszínház* nagyszerű, kedves kómikusa, akinek tompa, rekedt hangja pomosan illik finom mókáihoz, *Végyvári* dörgő költeményét szavalja.

Palásthy Irén, aki ragyogó táncosnő, énekel.

Bakó, a Nemzeti Színház művésze, sok elfelejtethetlen drámai alakítás megszemélyesítője, dalol.

Herczeg Ferenc darabjában egy szőke, optimista és egy barna, pesszimista angyal szerepel. A két szerepet *Aczél* Ilona és *Bajor* Gizi közt kellett kiosztani. *Aczél* Ilona maga a pesszimizmus, *Bajor* Gizi maga a mosolygó és rábeszélő optimizmus. Tehát *Aczél* Ilona játssza a mosolygó, szőke angyalkát, *Bajor* Gizi pedig a pesszimistát.

Paulay Erzsit sok ódium után újra pódiumra állították. Gyönyörű szép jelenség volt, fehér selyem ruhájával, melyet hermelin szegett be. Mint egy *Minerva*, aki *Pekár* Gyula fejéből pattant ki. Csak nem lett volna szabad szavalnia.

Különbben nevezetes jelenség volt a színpadon *Gombaszögi* Ella is, aki az ő vidám, bájos gömbölydedségével egy álomtündérkét játszott. Nagyon kedveljük őt tréfás szerepekben és igen jó művésznőnek tartjuk. De ilyen jókarban levő álomtündérekről még ma, az éhínség idején sem álmodunk. Ugy táncol *Rákosi* Jenő nemesen zengő, ékes jambusaira, mintha fox-trottot lejtene valami bálban.

A három szép alkalmi darab a rendezői ötletek folytán teljes sötétben játszódott le, úgy hogy majdnem titok maradt. Néhány csillagász magával hozta a messzelátóját, de az se látott semmit.

Bús Fekete László szelleme borongott fölöttünk. A színpad stilszerű volt: bús és fekete.

A piarista gimnáziumok sorsa

A jó piarista professzorok mindig érdekes munkásai voltak a magyar oktatás és nevelés ügyének, a rend iskolái pedig nevezetesek voltak arról, hogy erős bástyái a nemzeti kulturának. A tanító-rendek közül nekik volt a legtöbb középiskolájuk és most — az ország feldarabolásával — ők vesztettek legtöbbet. Mivel ügyük nemcsak a rend belső ügye csupán, hanem az egész magyarságé, felkerestük az egyik kitűnő professzort és megkértük, tájékoztasson bennünket iskoláik ügyéről.

A gyönyörű rendházban semmi sincs a régi kolostorok méltóságosan misztikus hatásából. Kényelmes, elegáns épület, nagy ablakkal, széles, világos folyosókkal. Amint elmegyek a sorjában sorakozó, ragyogóan fehér ajtók előtt, az az érzésem van, hogy valami nagyon előkelő hotelban vagyok vagy valami nagyon uri pensióban.

A rendházban most nagy a sürgés-forgás, itt vannak ugyanis elhelyezve az amerikai élelmezési akciónak és a *Tevélnek* irodái. A kommunizmus alatt ifjumunkás otthont telepítettek ide.

A professzor ur kérésemre ezeket mondja:

— Iskoláink közül tizennégy esik megszállott területre. Ezek közül csak a románok által megszállt területeken levők, tehát a kolozsvári, temesvári, nagyvárolyi és máramarosszigeti gim-

náziumok folytathatják működésüket. Persze ezek is nagy nehézségek között. Cseh-Szlovákiában és Jugoszláviában fenntartott intézeteinket átvették a csehek, illetve a szerbek. Itt levő rendházainkban csak a rektorok és néhány öregebb, nyugalmazott rend-testvérünk maradt vissza, a tanárok legnagyobb részét megmaradt intézeteinkben helyeztük el. Eleinte egyes helyeken, így pl. Nyitrán és Trencsénben a tanárok közül többen a magyar fiukat a szobájukban, privátim taníttatták. De amikor a csehek erről értesültek, az illetőknek el kellett jönniök. Ugy tudom, hogy a csehek illetékes helyen már lépéseket tettek külön cseh-szlovák rendtartomány felállítására érdekében. Tanáraink között mindössze három, tót származású ember akadt, akik felajánlották szolgálataikat a cseheknek és most tovább tanítanak korábbi állomáshelyükön.

— A megszállás által érte-e a rendet anyagi károsodás? — kérdeztem.

— Szerencsére, nagyobb ingatlanunk, a megszállott területeken nem volt, — feleli. Persze, így is jelentékeny az a kár, amelyet rendházaink, kertjeink és az intézetek felszerelésének elvesztése által szenvedtünk.

— Tett a rend hivatalos lépéseket az erőszakkal elvett iskolák ügyében?

— Római generálisunk útján a prágai nunciaturához fordultunk, de nem lett semmi eredménye.

Azután a kommunizmusról beszélgettünk a tudós tisztelendő urral, aki elmondja, hogy sokat szenvedtek a kommunizmus alatt. Szegény rendfőnök urat is nagyon megviselték az átélt izgalmak. Fáber Oszkár, mint

volt piarista, fokozott buzgalommal piszkálta hajdani rendtársait. Sajnos, a tanárok közül többen elszédültek, így különösen *Nagykanizsán* akadt pár ember, akik súlyosan kompromittálták magukat. Ezek most valahol internálva vannak.

— A legjobb uton voltunk, — mondja a tanár ur szomorúan — rendünk kebelében egy gyökeres tisztulási processus volt folyamatban. Utban voltunk az eszményien tiszta szerzetesi élethez. Ekkor jött a kommunizmus, amely felkavarta a lelkeket. Most aztán fokozott buzgalommal kell hozzáfognunk az építéshez.

Amint hallgatom ezt a szelid és halavány papot, aki csillogó szemekkel beszél nekem az eszményien tiszta szerzetesi életről, mialatt odakünn a nagy város utcáin morajlik és tajtékzik az élet piszkos árja, megindultság vesz rajtam erőt és most már nagyon erősen érzem, hogy nem hotelban vagyok, sem nem pensióban, hanem kolostorban.

Botot és pellengért!

Maga a szelid, kékszemű Jókai Mór sem tehetett volna egyebet az idén március 15-én, mint hogy megtoldotta volna a magyar nemzet kívánságainak tizenkét pontját azzal a tizenharmadikkal, hogy *a botbüntetést nyomban hozzák be és a törvény teljes szigorával alkalmazzák*. Nincs kívánság, amely ennyire egekig csapkodna

Szöveg

a szívek mélyéről és nincs kívánság, amely annyira humánus lenne, mint az, amely bot és pellengér után kiált. Az az álhumanizmus, amely a múlt évszázad hetvenes éveiben a botbüntetést eltörölte, ócska maradiságnak bizonyult, melyet a mi súlyomlábu századunk messze tuhaladott. Az a megkövült, elmaradt tizenkilencedik század gondolhatta csak a maga szűk látókörű és immár csak a Fidsi-szigetekre alkalmazható liberálizmusában, hogy a botbüntetés megszüntetése megszünteti a gazságokat is. A szűkmellű liberálizmus nem gondolt, nem számolt a csirkefogásnak azzal a zsenialitásával, amely rövid ötven év alatt gigászi arányokat öltött s a büntetésnek legelemibb, legcsökevényebb követelményévé provokálja a huszonöt és azonfelüli botokat. Atyáink tudtak valamit a „léláncolt“ Prometeuszról, de sejtelmük sem volt egy le- és agyonláncolt Magyarországról és Petőfi a maga huszonhat esztendejének naivitásában döröghette, hogy „fényesebb a láncnál a kard“, de viszont nem tudta, hogy nincs sötétebb annál a láncnál, amely ma Nagykanizsától Debrecenig láncolja a megszállatlan Magyarországot. A láncosok derék társasága pénzbüntetéssel meg nem félemlithető, mert nincs az a pénzösszeg, amelyet játszva le ne fizessen és egy legközelebbi láncolással ötszáz százalék erejéig be ne hozzon magának, a pénzbüntetés tehát nyilvánvalólag *ujabb láncolásra való felbujtás lenne a bíróság részéről.* A börtönbüntetés minden becsületes láncosnak az üzleti számításaiba eleve bele van kalkulálva és mindössze néhány napi pauzát jelentene a láncolásban. A láncost sem zsebén, sem hamisan

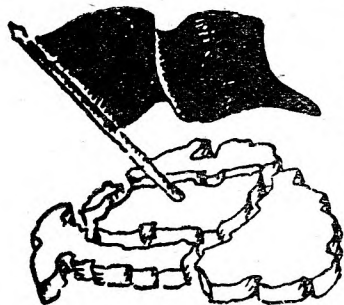
feltételezett lelkiismeretében érzékenyen érinteni nem lehet. A láncosnak egész erkölcsi érzékenysége arra a régióra van korlátozva, amellyel művelt társaságokban nem szokás dicsekedni és megtáncoltatásának csak egy módja van: szigorú botokkal huzzuk el neki a talpalávalót. Tetőtől talpig való becsületet nála csak úgy lehet kiprovokálni, ha tetőtől talpig az a veszély fenyegeti, hogy rajtakapott gazságaiért a botbüntetés ősi rovásjeleivel tiszteljük meg.

A gyengeelméjűeket és a gyenge-szívűeket, akik képzeletükben már hallják a megbotozott láncosok jajveszékését és pacifista idegrendszerükben máris megrendülve jajveszékelnék az emberi méltóság meg-alázása miatt, megnyugtathatjuk. A botbüntetés pusztá hírének, csupasz lehetőségének megvan az az üdvös hatása, hogy elriaszt az eddig talán vigan művelt gonosztettektől. A kilátásba helyezett bot, hogy ugymondjuk, erkölcsi atmoszférát teremt a csirkefogók nagybecsült testisége körül. A láncosok legalább is hosszú ideig fognak habozni azon, hogy láncoljanak-e. Ha mást nem, ezt a habozási intermezzót tiszta nyereségnek tekinthetjük. Ami pedig a részvétet, a könyörületeset illeti: senki komoly erkölcsprédikátor eddig az öt világ-részben még azt nem hirdette, hogy a részvét csak a csirkefogóknak jár ki, vagy hogy nekik egyáltalán kijár. Ha részvétről van szó, kezdjék a mélyen tisztelt rablógyilkos urak, azaz, hogy a láncosok, millióik selymes párnáján jusson végre eszükbe a lerongyolt, megdöglesztett, éhhalálra ítélt szegény fogyasztók iránt való részvét. *Minden illetékes tényezőt esdve kérünk, hogy azonnal hozza be*

a botbüntetést és a pellengért. Az utóbbinak tradíciói is vannak: a Naphegy tövében, a Fahérsas-téren ma is ott feketél még az a szégyenoszlop, amelynek homlokába az 1853-as évszám van bevésve és amely ma is alkalmas volna arra, hogy a rajtacsipett árdrágitók és láncosok odaköttetvén, a járókélők nyugodtan kitölt-hessék rajtuk erkölcsi felháborodásukat. Döngöljön a humanizmus, és éljenek az emberek!

A magyarság térfoglalása a fővárosban

Sajnos, ez a térfoglalás egyelőre még csak program. Temérdek ujságcikk és lendületes szónoklatok dörögtek és dörgik szüntelen, hogy a fővárost vissza kell adni a keresztény magyarságnak. Mi is ezt hangoztatjuk, sőt követeljük. Mert mit mondanak a tények? Azt, hogy ebben a városban a legreálisabb hatalom: a gazdasági, nem a miénk. Sőt. Magyarán és őszintén, a főváros keresztény lakossága kényrekedvre kiszolgáltatót, robotos rab-szolgája annak a bizonyos élelmes nemzetségnek. Övék a bank, a gyár, a paloták, az életnek minden kényelme és szépsége, minden-minden az övék. Azaz hogy mégsem. Miénk a

verejték és a gond. A lapok most közölték a febr. 19-től márc. 3-ig terjedő időre vonatkozó ingatlanforgalmi kimutatást. Megtudjuk ebből, hogy ezen idő alatt kereken mintegy 42 millió korona értékű ingatlan cserélt gazdát a főváros területén. A vásárlók nevei itt kövekeznek: Fleischl Pál, Trebitsch Ignácné, Weisz Jakab, Árvai Armin, Bronner Sámuel, Hirschberger Józsefné, Sillinger Zsigmond, Liebermann Mór, Gáány Lipót, Böhm Lajos, Beneek Soma. Ezek magánosok. De megtudjuk a kimutatásból azt is, hogy több bank és ingatlanforgalmi vállalat is vásárolt ingatlanokat. Így már rendben van a dolog. Felemelő érzések dagasztják keblünket és szeretnénk ódát írni a liberalizmusról. Vagy talán inkább a becsületes munka diadaláról. Mert hiszen az ugyebár kétségtelen, hogy a budapesti ingatlanok boldog új tulajdonosai egy becsületes, kétkezi vagy szellemi munkában eltöltött élet alkonyán kaparászták össze maguknak a büszke palotákat. Többnyire nincstelen, szegény emberek voltak ők is, mint mi, de az egyik mint lakatos, a másik mint villanyos kalauz, a harmadik mint postatiszt, a negyedik mint tanár és a többi is mind-mind egy szálig, mint egyszerű, de takarékos és szorgalmas munkásai a társadalomnak, garasonként spórolgatták össze az ingatlanok árát, amely most az övék, s amely most még erősebben láncolja őket ehhez a bűvös-bájos, láncos városához. Amidőn a magyarság térfoglalásán érzett kimondhatatlan örömmünkben az ingatlanok boldog tulajdonosainak hosszú életet és tartós egészséget kívánunk, még csak azt

Szondolat

jegyezzük fel, hogy Stead Alfréd angol kapitány megvásárolta Hadik grófnő délibáb-utcai palotáját közel két millió koronáért és a palotát bérbeadta Becker Bébi moziszínésznőknek. Gratulálunk!

Harctéri jelentés a szegedi frontról

Szeged, március 10.

Tegnap este a Gardi-vendéglő szakaszán sikerült ellenállhatatlan lendülettel áttörni a szegedi Ergerberger-frontot, amely eddig megvihatatlanak bizonyult. Szöged városában ugyanis teljes erejével dühöng a liberálisizmus és a muzsikuscigányok még mindig szakszervezve vannak, a szakszervezés pedig tudvalevőleg filoszemitizmust jelent. Hiába adta át Tournadre tábornok a francia impériumot, hiába kezdődött meg a tiszaparti metropolisban a megújulás, a muzsikuscigányoknak csöndes paktumuk volt a zsidósággal, hogy az Ergerbergert semmi esetre sem zendítik meg epedő hurjaikon. Azt, hogy valamikor a Hymnus-ért szájbavágták és lecsukták az embert és hogy hónapokon át bögni kellett Juda törzsének nemzeti dalát, az Internacionálét, az nem számít. A fontos az, hogy — mint nekem egy szegedi urhölgy mondotta — inzultus

ne érje a szegény zsidóságot, amely bennünket sem gajdesszel, sem különösen a szegedieket semmiféle francia barátsággal nem inzultált. A napokban megtörtént az első kísérlet a szigorú front áttörésére: az ugynevezett „Hági“-vendéglőben (ezt a szót Hagenmacherből csinálták a „mozi“ mintájára) két fiatal kecskeméti tiszt éjfél tájban az Ergerbergert követelte a cigánytól. Vajda primás a megállapodás értelmében a legmesszebbmenő ellenállást tanusította s még revolvertől sem befolyásoltatta magát, amelyet a tiszt a mellének szegezett. A primásnak segítségére jöttek az ott tartózkodó rendőrtisztviselők, akik szintén liberális egyének lévén, Ergerberger ur pártjára állottak. A dologból nagy skandalum lett, de az Ergerberger-front szilárdan állott: a vendéglő kiürült, de az új és helyesbitett Internacionálé nem zendült fel a hurokon.

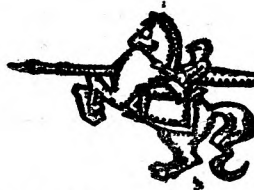
Tegnap aztán újabb támadást kísérelt meg a Gardi-vendéglő szakaszán egy mulatozó társaság. Itt is ellenkezett a primás, aki ezuttal nem Vajda volt. Revolverre azonban nem került a sor. Az asztalnak erélyes feldöntése, egy egészséges ordítás és a keresztény ujságírók szomszéd asztalának helyeslése egyszerre áttörte a frontot: a primás rázendített, cigányai pedig előbb vonakodva, később bátorságra kapva, teljes félóraig húzták a szabaddá vált nótát, amelyért kellő anyagi kitüntetésben részesültek. Aki nem ismeri a szegedi viszonyokat, nem is tudja, milyen jelentős dolog ez abban a városban, ahol a liberálisizmus zászlaja még vigan leng. A város vezető urai „éretlen dolog“-nak minősítik az Ergerbergert. Kétségtelen, hogy az Ergerbergerrel

nincs megmentve a haza és hogy a keresztény restauráció nem állhat meg egy duhaj nótánál. A dolog azonban ott válik jelentőssé, amikor egy nótából — amely után ugyanis száz másik következik és hanghullámaival elborítja az elsőt — problémát csinálnak és tilossá tesznek egy alapjában ártatlan nótát, azok után, amik a Hymnus-sal és az Internacionáléval történtek. A szegedi zsidóság a város vezetőségével együtt elfelelji, hogy éppen az ilyen felfogással teszük tulságosan jelentőssé az Ergerbergert, amelyet Budapesten már a zsidók is lelkesen együttfujnak a keresztényekkel, nehogy zsidóknak nézzék őket. Az aztán más, hogy a tréfás Ergerberger után komolyabb nótáknak és komolyabb tetteknek is kell következniök.

Silbak.

A M. T. I.-ről.

A Magyar Távirati Iroda működése ellen a keresztény

kurzus létrejötte óta állandó a panasza. A Távirati Iroda közvetíti a külföld felé a magyar kormány hiranyagát. A legfőbb kifogás az, hogy ugyanazok az emberek dolgoznak a Távirati Irodában, akik Radó Sámuel idején kerültek oda, amikor még a Távirati Iroda rideg üzleti vállalkozás volt. Radónak érdekében való volt, hogy

minél olcsóbb embereket alkalmazzon, akik azután fizetésüknek megfelelően végezték munkájukat. Radó Sámuel a szabadelvű kormányok favorizálták, ők tették meg a magánvállalkozást a magyar állam hivatalos könyvmatosává. Radónak ezen a réven sikerült vagyona és pozícióra szert tenni, — a munkatársak ellenben szegények maradtak. Radó Sámuel meghalt, mire az utolsó Tiszakormány örökösétől megvásárolta a könyvmatost. Akkoriban nagyon reménykedtek hivatalos helyen, hogy a félhivatalos egész szelleme megváltozik és egy modern, európai színezetű intézménnyé válik. A kormány a könyvmatos élére Német Alfréd miniszteri osztálytanácsosi címmel ellátott sajtóreferenst állította, aki el is kezdte a könyvmatos állítólagos átszervezését. Ebből azonban nem lett semmi, minden maradt a régiben. A Radó-féle rokkantak ülnek az íróasztalok mellett, a régi emberek veszik fel a bécsi távirati anyagot. Mindössze annyi történt, hogy a munkatársak anyagi helyzetét javították. A szellemben nem történt változás. A tőzsdei hírek és közlemények éppen úgy hangsúlyozódtak továbbra is, mint Radó Sámuel idején és a Magyar Távirati Iroda közleményei pillanatok alatt elterjedtek a tőzsdén és befolyásolták az árak kialakulását. Ezen nincsen semmi csodálkozni való, a liberálizmus erkölcsének ezek a dolgok teljesen megfelelnek. Megfeleltek a külföldi tudósítók is, akik kivétel nélkül zsidók. Bekövetkezett a kommün és Német Alfréd osztálytanácsos ur, aki nincsen rászorulva anyagilag, megtartotta továbbra is pozícióját és szolgálta a kommünt. Egész bizonyos, hogy csak a kom-

műnt szolgálhatta, az ellenforradalomnak nem volt hasznára.

Jött a nagy változás és jött a keresztény kurzus. A legnagyobb meglepetésünkre a keresztény kormányok megtartották Német Alfrédet. Az egyes képviselők élesen kifogásolták az utóbbi időben a Távirati Iroda működését, amelyre jellemző, hogy Német ur barátainak magánközleményeit adogatja ki. A magyar kormány felhivatalos könyomatosa igazán nem alkalmas arra, hogy rajta keresztül kártyapartnernek érintkezzenek a magyar nyilvánossággal. A nemzetgyűlési képviselők körében mozgalom indult meg Német Alfréd eltávolítására, akinek pozíciója úgy látszott, hogy meginog. Huszár Károly, a volt miniszterelnök azonban kijelentette, hogy a Távirati Iroda vezetésére egész Magyarországon nincsen alkalmasabb ember, mint Német Alfréd. Ebbe kénytelen volt belenyugodni az egész kereszténypárt. Most, amikor kormányváltás történt és hatalmas lépéssel közeledünk a jogfolytonossághoz, aktuálissá vált ismét a Magyar Távirati Iroda problémája. Követeljük a reformot és nem hisszük, hogy Huszár Károly megállapítása, hogy annyi tehetséges magyar ujságíró között ne volna Német Alfréd urnál vezetésre alkalmasabb ember, megállana. Csak még annyit teszünk hozzá ehhez a kérdéshez, hogy Halász Lajos államtitkár a maga részéről már is megmozgat minden követ, hogy a Magyar Távirati Iroda élére kerüljön. Halász Lajos a legkevésbé alkalmas ember arra, hogy e pozíciót betöltse. A magyar kormány felhivatalosának nem lehet vezetője az, aki Károlyi legbizalmasabb embere volt.

Szabadságharcunk vége felé jár...

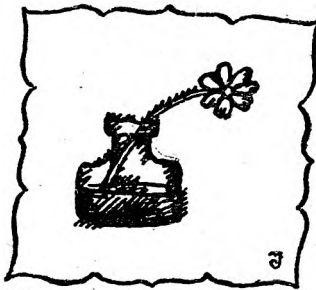
Nagyon beleuntunk már a mindenféle harcokba. Nagymegkönnyebbülés számunkra, ha azt halljuk, hogy vége a háboruskodásnak, most már a béke korszaka következik. Az emberiség eped a béke után, azért biztatta Kun Béla is az elvtársakat a büvös dal varázsigejével: ez a harc lesz a végső. Most az ébredő magyarok biztatnak bennünket legutóbb kiragasztott plakátjukon, mondván: szabadságharcunk vége felé jár. Miféle szabadságharcról van szó? Nemde arról, amelyet a kifosztott, kiuzsorázott és meggyalázott keresztény magyarság folytat a közénk lopkodott szlriaiak pánjudaizmusával. Mert ez a harc valóban szabadságharc, életre-halálra menő, hősokeket követelő. Ugy véljük, hogy az ébredő magyarok erre a szabadságharcra gondolnak, hisz ezért álltak csatasorba, hogy mint rohamcsapat az élen verekedjenek. De megdörzsöljük a szemünket és nem tudjuk ébren vagyunk-e vagy álmodunk, a plakátokon azt olvassuk, hogy ez a szabadságharc vége felé jár. Hát hogyan? Győztünk vagy elbuktunk? Vagy megadtuk magunkat? Talán leraktuk a fegyvert? Vagy kiegyeztünk? Teljességgel nem értjük a dolgot. Nekünk sokkal inkább az az érzésünk van, hogy mindaz, ami ezideig történt, nem volt egyéb, min felvonulás, csatasorba állás, lövészek ásás, ütegek beépítése, egyszó-

val előkészület a harcra, mely jönni fog. Az ellenség még megszállva tartja a legfontosabb pozíciók legnagyobb részét, jól el van látva municióval és eszedgában sincs, hogy feladja állásait. Most csendes ugyan, de várja a támadásra alkalmas pillanatot. A mi részünkről alig történt egyéb mostanig, mint fenyegetőzés, a harc bejelentése, röpcédula szórás az ellenséges állásokra, csufondáros szavak átkiáltása a tulsó oldalra és néhány pofon. Egyéb semmi, tehát majdnem semmi. Az ellenség pedig markába nevet a szellemi és gazdasági életnek általa megszállva tartott páncélos és betonos fedezékeiben. És most jönnek az ébredő magyarok és azt mondják: szabadságharcunk vége felé jár. Azt gondoljuk, hogy itt valami tévedés van. Azt egy pillanatig sem tételezhetjük fel a harcos ébredő magyarokról, hogy feladták a harcot vagy kiegyeztek. Azt sem tételezzük fel róluk, hogy koncentrációs politikuskok példáját követve, meghátráltak volna. Inkább úgy véljük, hogy a plakátokon rosszul fejezték ki magukat és tulajdonképpen azt akarták mondani, hogy most már végét vetik annak a harcnak, amely megelégedett az ellenség froclizásával és most már megkezdődik az a céltudatos, tervszerű, igazi szabadságharc, amely lépésről-lépésre visszaszorítja az ellenséget és végül is kivétvén őt a bitorolt állásokból, végérvényesen megalapozza a keresztény magyarság uralmát.

Keresztény irodalom és művészet

(Levél a szerkesztőhöz.)

Az a körülmény, hogy a keresztény magyarságnak sikerült megszereznie a politikai hatalmat, kétségkívül igen örvendetes. De nagy balgaság volna azt gondolni, hogy a politikai hatalom birtoklása egymagában biztosíthatja a magyarság fölényét ebben az országban. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a szellemi és gazdasági életnek egész területén még mindig igen alárendelt és korlátozott az a szerep, amelyet a magyarság játszik. Ha ebben a tekintetben nem lesznek gyökeres változások, minden bizonytalansággal a politikai vezetés is előbb vagy utóbb ki fog siklani a magyarság kezéből. És akkor végeredményében az egész keresztény fellendülés nem lesz egyéb csillogó-villogó szappanbuboréknál.

Ezuttal különösen az irodalom és művészet terén mutatkozó visszasságokra kívánunk rámutatni.

Meg kell állapítanunk, hogy ma — az u. n. keresztény kurzus idején — a sajtót még mindig idegenek uralják. A Központi Sajtóvállalat uttörő és minden ismerésre méltó munkásságát nem kicsinyeljük. De nem tudja-e mindenki, hogy a fővárosban megjelenő napi- és időszakos lapok, folyóiratok tulnyomó nagy része nem a magyaroké? Nem tudja-e mindenki, hogy ugyanez áll a nyomdai és kolportárs vállalatokra? És nem tudja-e azt is mindenki, hogy azok az anyagi szelidségű, jámbor és hazafias furulyázások, amelyek ma a szíriai sajtó berkeiből hangzanak, adandó alkalommal farkas-ordítássá változhatnak? Aki a pesti ál-magyar sajtó pszichológiájával tisztában van, annak nem kell bővebb magyarázat. Nem mondhatunk le tehát arról, hogy a sajtó terén intézményesen biztosítsák a magyarság fölényét. Minden lapvállalat élére, amely a magyarságnak szánt lapot ad ki, megbízható magyar embert kell állítani és intézményesen kell biztosítani, hogy az újságírói sukkresz-

*) Nem értünk mindenben egyet a levélíró fejtegetéseivel, de mivel figyelemreméltó szempontjai is vannak, helyet adunk sorainak.

Szondolat

cencia a magyarság köréből rekrutálódnak. Éppen azért módot kell nyújtani arra való magyar fiatalembernek, hogy az újságíráshoz megkivánt elméleti és gyakorlati ismereteket elsajátíthassák. Ha az államnak jogában áll ellenőrizni, hogy kik ülnek a tantermek katedráin, még inkább joga és kötelessége ellenőrizni, hogy kik ülnek a redakciók asztalainál, mert hiszen az újságcikkek sokkal szélesebb körben hatnak, mint a katedrai fejtegetések. Azt hiszem, hogy egy újságíró-akadémia felállítása, amelyre a hallgatók a numerus clausus elvének szem előtt tartásával lennének felvéve, egy évtized alatt nagyon előnyösen befolyásolná a pesti sajtóban uralkodó lehetetlen állapotokat.

Keresztény könyvkiadó-vállalat alig akad egy-kettő a fővárosban. Már most, ha meggondoljuk, hogy a meglévő sémi-vállalatok és lapok milyen álláspontot foglaltak el a múltban a magyar írókkal szemben, érthetővé válik előtünk a zsidóságnak szinte megdöbbentő térfoglalása az újabb magyar litteratúrában. Nem mondjuk mi azt, hogy minden keresztény tehetséget elnyomtak, azt sem állítjuk, hogy az általuk portált zsidó írók mind tehetségtelenek, de azt igenis állítjuk, hogy nagyon sok keresztény tehetség leszorult és elkallódott kellő összeköttetések, pártfogás és élelmesség híján, míg közülük sokan csak ezen a réven boldogulhattak. Éppen azért nagyon kívánatosnak tartjuk, hogy vagyons polgártársaink nagyobb szabású, modern nyomdai és könyvkiadó vállalatokat alapítsanak keresztény tőkével, hozzáértő keresztény emberek vezetésével. Ha csak tizedrésznyi belátással találkozunk ezen a téren, mint amennyit a zsidóság mutatott, akkor a jövő nem kilátástalan.

Hogy a színházi életben milyen nagy mértékben elhatalmasodott a zsidó-befolyás, köztudomású. Az utolsó évtizedben nagyobb színpadi sikert jóformán már csak zsidó szerzők arattak, a fővárosi ünnepelt színészek és színésznők jelentékeny része szintén nem közülünk való. Ezek az állapotok feltétlenül változtatni kell. Lépjenek hát sorompóba honunk „széplelkű” férfiai és asszonyai, nyilják meg az áldozatkészségnek forrása és céltudatos, kitartó munkával hódítsuk vissza Thália templomait, amelyekből száműzve lett a magyar lélek, a magyar világfelfogás.

A képzőművészetek terén szintén ezerféle tennivaló. Ezuttal csak arra kívánok rámutatni, hogy egy nagyszabású keresztény műkereskedésnek részénytársaság

alapon való megteremtése, igen jótékonyan elősegítené keresztény képzőművészeink boldogulását.

Végezetül még valamit. Katasztrófálistan tartanám, ha akár a sajtó, akár az irodalom, a színház és a képzőművészetek terén felekezeti szempontok érvényesülnének és ha felekezeti alapon létesítenének akár irodalmi, akár művészeti vállalatokat. Bizonyos mértékig és fokig talán ennek is van létjogosultsága. De általában, csak károsan hathatna az, ha irodalmi és művészeti problémákat és alkotásokat felekezeti vagy politikai szempontok szerint bírálnának el. Különösen károsan hatna ez nálunk, ahol a sokféle tagolt magyar társadalmat éppen az irodalomnak és művészetnek egységesítő erejével akarjuk összefogni, hogy ilyen módon ártalmatlanná tegyünk a világnézeti résekbe kapaszkodó alkalmatlan idegeneket.

Legyen az irodalom és művészet szabad, független. Legyen magyar és álljon a szépnek, jónak és igaznak szolgálatában. Fel sleges békókkal ne terheljük.

Üzenet a távolból

Tiéd az élet, enyém a halál,
Tiéd a napfény, enyém a homály,
Tiéd a dallam, tiéd az összhang,
Neked az élet minden szép-, jót ad!
Nekem a gond jár ...

Mégis ... Ha eljő a csendes este,
Könnyeket ejtve zokogva sírsz te,
Karodra hajtva halovány orcád ...
Egy titkolt sóhajt küldöttem hozzád,
Hallottad talán?

Baróthy Bálint.

DOHÁNYPÁC
valódi egyiptomi kapható
**DROGERIA, IV., Eskü-ut 5. és ROZ-
VED DROGERIA I., Attila-körut 2.**
100 gr. dohányhoz elegendő próba-
űveg ára 15 kor. és a postakölt-
ség. 1/2 kgr. dohányhoz elegendő
adag ára 35 korona
és a postaköltőség.

Finom
Zongorák
Óriási választékban.
Sternberg
Zongoratermelő
Budapest, Rákóczi-
ut 60. (Saját palotájában.)

Brilliánst,
gyöngyöt, aranyat, plati-
nát és ezüstöt horribilis
áron vesznek
Singer Testvérek
VII., Rottenbiller-utca 24.
Telefon József 88-64.

Hamisfogakat
Platinát
Ékszeret
Aranyat
Ezüstöt
Cigarettatárcát
Órákat, láncot
lemondásig napl áron vesz:
GROSS ANTAL
VIII., József-körut 23, telefm. 1.

FOGADJON SZÓT!!
Mosakodjék
„MADONNA”
SZAPPANNAL.

RADÓ DROGÉRIA
Budapest, Thököly-ut 7. szám.